

Załącznik do Uchwały Zarządu Nr 1/2024
Fundacji Podaruj Dzieciom Serce w sprawie
Standardów Ochrony Małoletnich

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH W FUNDACJI PODARUJ DZIECIOM SERCE

Spis treści

UMOCOWANIE PRAWNE I SŁOWNIK UŻYWANYCH POJĘĆ	4
OBSZARY UREGULOWAŃ ZAWARTYCH W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNICH	6
OBSZAR 1.	7
ZASADY WERYFIKACJI PRACOWNIKÓW I UPOWSZECHNIANIA STANDARDÓW	7
Zasady ogólne	7
Zasady dotyczące weryfikowania pracowników zatrudnianych i współpracujących z Placówką:	7
Zasady i sposób udostępniania opiekunom oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania	8
OBSZAR 2.	9
DZIAŁANIA PRACOWNIKÓW FUNDACJI W ZAKRESIE OCHRONY MAŁOLETNICH	9
Zasady Ogólne	9
Dobre praktyki wzmocnienia umiejętności pracowników	10
Przestrzeganie przez pracowników praw dziecka	10
Język komunikowania się i relacje z dzieckiem.....	11
Oczekiwane zachowania pracowników	13
Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem	13
Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem, o szczególnych potrzebach	14
Zasady pobytu na terenie wypoczynku osób nie będących jej pracownikami lub usługodawcami.....	15
OBSZAR 3.	16
PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJI PODEJRZENIA LUB STWIERDZENIA KRZYWDZENIA DZIECKA, ZAGROŻENIA JEGO DÓBR, W TYM ŻYCIA LUB ZDROWIA	16
Zasady ogólne	16
Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpiecznych relacji między dziećmi w przypadku agresji fizycznej	17
Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpiecznych relacji między dziećmi w przypadku agresji słownej	19
Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpieczeństwa w przypadku zachowania dziecka uniemożliwiającego prowadzenie zajęć	20

Zasady postępowania w sytuacji znalezienia podczas turnusu podejrzonej substancji	20
Zasady postępowania w sytuacji podejrzenia posiadania przez dziecko środka psychoaktywnego...	21
Zasady postępowania w sytuacji stanu dziecka wskazującego na użycie środka psychoaktywnego..	21
Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet	22
Zasady ochrony wizerunku dziecka	22
Zasady postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby pozostające z nim w relacji wynikającej z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	24
POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA	25
poniżej 9 roku życia	25
POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA powyżej 9 roku życia ..	29
Postępowanie w sytuacji krzywdzenia dziecka przez inne osoby dorosłe lub nieznane z wieku	33
OBSZAR 4.	34
ZASADY DOKUMENTOWANIA ZDARZEŃ, PRZEGLĄDU I AKTUALIZACJI STANDARDÓW	34
Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego:	34
Przeгляд i aktualizacja standardów	34

UMOCOWANIE PRAWNE I SŁOWNIK UŻYWANYCH POJĘĆ

Mając jako cel nadrzędny dobra małoletnich wynikające z ich praw oraz z obowiązków *Fundacji Podaruj Dzieciom Serce* i jej personelu, na mocy Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023, poz. 1606) oraz szanując, prawo każdego do równego traktowania bez względu na jego tożsamość płciową, orientację seksualną, poziom sprawności psychofizycznej, statusu społecznego, pochodzenia etnicznego, kulturowego Uchwałą Nr 1/2024 wprowadzono niniejsze Standardy Ochrony Małoletnich.

Podstawę prawną wprowadzenia standardów i działań podejmowanych w ich zakresie stanowią ponadto:

1. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
3. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Słownik używanych pojęć:

Dziecko	każda osoba do ukończenia 18 roku życia, korzystająca z usług Fundacji Podaruj Dzieciom Serce
Placówka/Fundacja	<i>Fundacja Podaruj Dzieciom Serce</i>
Opiekun dziecka	rodzic, rodzic zastępczy, opiekun prawny uprawniony do reprezentowania interesów małoletniego, a także osoba opiekująca się dzieckiem tymczasowo w zakresie unormowanym prawnie do czasu ustanowienia opieki prawnej
Pracownik	osoba wykonująca pracę w Placówce bez względu na formę zawartej umowy, w tym również osoba lub pracownik podmiotu zewnętrznego wykonującego pracę na rzecz Placówki lub jej wychowanków
Dane osobowe	wszelkie informacje, w tym wizerunek, umożliwiające identyfikację dziecka
Zarządzający wypoczynkiem	Kierownik wypoczynku, zatrudniony na stanowisko przez zarząd fundacji, a w przypadku jego nieobecności, wskazany przez niego lub powołany zastępca
Równe traktowanie Równe prawa	niedyskryminowanie ze względu na płeć, stan cywilny, orientację seksualną, narodowość, wyznanie, przekonania polityczne, stan zdrowia, rasę, kolor skóry oraz inne preferencje i cechy osobiste

Krzywdzenie małoletniego	popęlnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Placówki lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie
Przemoc domowa	przemoc w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz jej symptomy
Dokumentacja Placówki	Wyodrębnione np. w formie teczki, dokumenty wytworzone i gromadzone w konkretnej sprawie związanej z dzieckiem i jego ochroną

OBSZARY UREGULOWAŃ ZAWARTYCH W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNICH

Standardy realizowane są w czterech obszarach:

- OBSZAR 1. Zasady weryfikacji pracowników i upowszechniania Standardów
- OBSZAR 2. Działania pracowników Placówki w zakresie ochrony małoletnich
- OBSZAR 3. Procedury postępowania w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia dziecka, zagrożenia jego dóbr, w tym życia lub zdrowia
- OBSZAR 4. Zasady dokumentowania zdarzeń, przeglądu i aktualizacji Standardów

OBSZAR 1.

ZASADY WERYFIKACJI PRACOWNIKÓW I UPOWSZECHNIANIA STANDARDÓW

Zasady ogólne

1. Odpowiedzialnym za wdrażanie i realizację Standardów jest Zarządzający wypoczynkiem.
2. Zarządzający wypoczynkiem zapoznaje z nimi pracowników i zapewnia im niezbędne szkolenia:
  - a) zapoznanie ze Standardami, polegające na omówieniu ich stosowania odbywa się niezwłocznie po ich wprowadzeniu i potwierdzone zostaje oświadczeniem pracownika złożonym na piśmie Zarządzającemu Wypoczynkiem, lub
  - b) przed podjęciem pracy na rzecz lub w Placówce,
  - c) dokumentem potwierdzającym przeszkolenie w powyższym zakresie są listy obecności oraz opis merytorycznej zawartości szkolenia.
3. Pracownicy Placówki stosują zasady wynikające ze Standardów podczas każdego kontaktu z małoletnim oraz dbają o ich upowszechnianie.
4. Zasady upowszechniania Standardów uwzględniają wykorzystywane w Placówce kanały informacyjne oraz zdolność do percepcji ich adresatów, są przygotowane przejrzysto, bez zbędnych ozdobników, jednakową, czytelną czcionką, w sposób zapewniający dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.
5. Zarządzający wypoczynkiem wyznacza osobę odpowiedzialną za monitoring realizacji Standardów Pana Jakuba Pilarskiego.
6. Zarządzający wypoczynkiem wyznacza osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń dotyczących krzywdzenia dzieci oraz powiadamiania właściwych dla danej sytuacji organów Pana Jakuba Pilarskiego.

Zasady dotyczące weryfikowania pracowników zatrudnianych i współpracujących z Placówką:

Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z działalnością Fundacji na Zarządzającym wypoczynku oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności na jej terenie, ciąży obowiązki wynikające z ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304), Rozdział 3 Obowiązki pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi oraz osób zatrudnianych i dopuszczanych do takiej działalności.¹

---

¹ opublikowane w ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023, poz. 1606¹)

Zasady i sposób udostępniania opiekunom oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania

Zasady upowszechniania Standardów biorą pod uwagę wielość kanałów informacyjnych oraz indywidualne zdolności percepcyjne ich adresatów:

1. Dokument zostaje opublikowany na witrynach internetowych Fundacji.
2. Dokument zostaje wywieszony w miejscu powszechnie uznanym za miejsce ogłoszeń Fundacji, lub widnieje na nim czytelna informacja o miejscach jego dostępności, w tym w wersji drukowanej.
3. Opiekunowie dzieci zostają zapoznani z dokumentem poprzez przekazanie im całego dokumentu.

OBSZAR 2.

DZIAŁANIA PRACOWNIKÓW FUNDACJI W ZAKRESIE OCHRONY MAŁOLETNICH

Zasady Ogólne

1. Zarządzający wypoczynkiem zapewnia pracownikom coroczne co najmniej jedną formę doskonalenia ich warsztatu i umiejętności oraz podnoszenia jakości pracy i ochrony małych dzieci: szkolenie, pogadankę, e-learning, konsultacje, superwizję pracy własnej lub inne.
2. Zakres tematyczny ww. form winien obejmować co najmniej:
  - a) zasady ochrony dzieci przed krzywdzeniem,
  - b) rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dziecka,
  - c) obowiązujące w Fundacji procedury, ze szczególnym uwzględnieniem procedur interwencyjnych,
  - d) odpowiedzialność prawną związaną z naruszeniem obowiązków pracowniczych,
  - e) Procedurę Niebieskie Karty.
3. Dokonując zatrudnienia pracowników lub nawiązując inną formę współpracy Zarządzający wypoczynkiem prowadzi ocenę przygotowania kandydata do pracy wykorzystując:
  - a) analizę przedstawianej przez niego dokumentacji rekrutacyjnej lub aplikującego o pracę, staż, praktykę zawodową lub wykonanie usługi,
  - b) zapoznaje się z referencjami, jeżeli kandydat je przedłożył,
  - c) uzyskuje o każdym pracowniku i kandydacie do współpracy dane o których mowa w Obszarze 1., pkt. 1.2., tj. z Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym oraz informacje z Krajowego Rejestru Karnego i rejestrów karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych oświadczenia o niekaralności.
4. Zarządzający wypoczynkiem:
  - a) zapewnia pracownikom prowadzącym edukację i wychowanie możliwość zdobycia umiejętności edukowania:
    - dzieci - o ich prawach i ochronie przed przemocą,
    - ich opiekunów - o konstruktywnych metodach wychowawczych, zgodnych ze współczesną myślą pedagogiczną i opiece pozbawionej przemocy,
  - b) udostępnia pracownikom materiały edukacyjne w formie papierowej i elektronicznej pozwalające skutecznie edukować w ww. zakresie,
5. Zasady szczegółowe zawierają:
  - dobre praktyki wzmacniania umiejętności pracowników,
  - przestrzeganie przez pracowników praw dziecka,
  - język komunikowania się i relacje z dzieckiem,
  - oczekiwane zachowania pracowników,
  - zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem,

- zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem, o szczególnych potrzebach.

Dobre praktyki wzmacniania umiejętności pracowników

1. Pracownicy fundacji, z uwzględnieniem ich roli i funkcji w fundacji wspólnie uczestniczą w szkoleniach, webinarach, e-learningach, superwizjach z obszaru rozpoznawania i reagowania na krzywdzenie dziecka.
2. Mają prawo do korzystania ze wsparcia psychologa i pedagoga w zakresie poprawiania komunikacji z dziećmi.
3. W sprawach wymagających konsultacji oraz w sprawach podejmowanych działań chroniących dzieci mogą również kontaktować się z:
  - a) osobą odpowiedzialną za monitoring realizacji Standardów – Jakubem Pilarskim
  - b) osobą odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń dotyczących krzywdzenia dzieci oraz powiadamiania właściwych dla danej sytuacji organów – Jakubem Pilarskim
4. Podczas posiedzeń zespołu Zarządzający wypoczynkiem co najmniej raz w sezonie inicjuje część wspólną z personelem pomocniczym w celu bieżącego omówienia funkcjonowania Standardów.
5. Za wprowadzanie w zakres ochrony praw dziecka i zapewniania mu bezpieczeństwa odpowiada każdorazowo Zarządzający wypoczynkiem, który w przypadku nowozatrudnianych pracowników może wyznaczyć do tego zadania doraźnie innego pracownika.

Przestrzeganie przez pracowników praw dziecka

Zadaniem pracowników wypoczynku jest stosowanie w swoich zawodowych kontaktach z dziećmi poniższych zasad, wynikających z praw dziecka:

1. Wszyscy pracownicy swoją codzienną postawą upowszechniają prawa dziecka.
2. Pracownicy dydaktyczni, szczególnie wychowawcy dbają, aby co najmniej jeden raz podczas trwania turnusu przeprowadzić pełną jednostkę lekcyjną podejmującą prawa człowieka, a regularnie, w różnych sytuacjach opiekuńczo – wychowawczych i edukacyjnych odwołują się do tych praw (np. podczas rozstrzygania konfliktów, czy innych wydarzeń z udziałem dzieci).
3. Prezentują postawę, w której stoją na straży praw dziecka i nie stawiają praw osoby dorosłej wyżej od nich.
4. Nie używają jako środka dyscyplinującego wyproszenia, ograniczenia wejścia do wspólnych pomieszczeń, zakazu uczestniczenia w wydarzeniach kolonijnych.
5. Dbają, aby w przypadku konieczności informowania dziecka o konsekwencjach jego postępowania, tonem głosu (a nie słowami) wyraźnie podkreślać, że jest to udzielanie informacji, w taki sposób aby dziecko nie rozpoznawało tej wypowiedzi jako straszenia.
6. Są gotowi do wspierania dzieci, udzielają wsparcia i pomocy psychologicznej, dbają o udostępnianie wiedzy w tym zakresie, w tym również o innych, niż fundacja miejscach pomocy.

7. Nie ujawniają żadnych spraw objętych tajemnicą kadry, szczególnie dotyczących indywidualnych spraw dzieci i ich rodziców.
8. Nie wykorzystują informacji o rodzinie dziecka (np. jej pochodzeniu, statusie materialnym, wyznaniu, trudnościach, itp.) w celach innych, niż niesienie mu pomocy i chronienie jego praw, w związku z obowiązkami zawodowymi.
9. Szanują prawa dziecka do dyskrecji poprzez zachowanie tajemnicy korespondencji, także elektronicznej, chyba, że ich treść zagrażałaby życiu, lub zdrowiu innych osób.
10. Nie zatrzymują przedmiotów będących własnością ucznia, z wyjątkiem zabezpieczania przedmiotów, które mogłyby służyć do zranienia siebie lub innych osób oraz przedmiotów służących do czynności zakazanej osobom niepełnoletnim (np. typu e-papieros), nie prowadzą przeszukań rzeczy osobistych.
11. Dbają o równe traktowanie dzieci, z wyjątkiem sytuacji, w której przeciwdziałaliby naruszającym równe prawa działaniom innych dzieci (np. działaniom naruszającym wartości moralne, prawa i wolności innych osób, porządek, bezpieczeństwo, swobodę wykonywania praktyk religijnych).

Język komunikowania się i relacje z dzieckiem

Pracownicy Fundacji dbają, aby każde ich działanie było nakierowane na ochronę małoletnich, poszanowanie ich praw i dóbr osobistych (prawo do równego traktowania).

Ich postawa wskazuje na okazywanie dzieciom szacunku, chronienie przed wszelkimi przejawami przemocy: słownej, fizycznej, seksualnej oraz przed mową nienawiści i wypowiedziami biernoagresywnymi.

1. Pracownicy komunikują się z dziećmi zachowując poprawność językową, okazując szacunek i cierpliwość.
2. Słuchają z uwagą i nie przerywają wypowiedzi, a udzielając informacji dbają, aby były one czytelne, zrozumiałe i dostosowane do rozwoju psychofizycznego dziecka.
3. Zachowania zakazane:
  - a) krzyczenie (z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpośrednio życiu lub zdrowiu),
  - b) upokarzanie, używanie określeń obrażających dziecko, lekceważących, odnoszących się do jego wyglądu, umiejętności lub osiągnięć,
  - c) porównywanie do innych dzieci,
  - d) używanie wulgaryzmów, obraźliwych gestów, min, żartów z dziecka i o dziecku,
  - e) czynienie uwag odnoszących się do jego wyglądu, pochodzenia, nacji, seksualności, wyznania,
  - f) ujawnianie informacji z zakresu chronionego prawem,
  - g) naruszanie jego prywatności, np. poprzez przeglądanie korespondencji, rzeczy osobistych, z wyjątkiem sytuacji, w których istnieje konieczność przeciwdziałania przestępstwu - wówczas należy bezpośrednio zabezpieczyć przedmiot lub przedmiot zawierający element zagrażający lub stanowiący istotny dowód zagrożenia, np. plecak, telefon, w obecności drugiego pracownika,
  - h) podejmowanie istotnych dla dziecka decyzji bez jego wiedzy,
  - i) pozostawianie z dzieckiem sam na sam,

- j) wykorzystywanie władzy i przewagi fizycznej nad dzieckiem, w tym: zastraszanie, szantażowanie, odgrażanie się, grożenie,
- k) angażowanie się w relacje romantyczne, zachowania uwodzicielskie, uzależniające dziecko od siebie,
- l) przyjmowanie prezentów, innych wartości materialnych, w tym finansowych, z wyjątkiem drobnych pamiątek, kwiatów,
- m) wchodzenie w relacje kupna - sprzedaży usług dydaktycznych, w tym z rodzicami dziecka,
- n) proponowanie wspólnego spędzania czasu poza okresem trwania turnusu,
- o) przekazywanie informacji innych, niż wynikające z programu wypoczynku, absorbowanie uwagi dzieci za pośrednictwem komunikatorów, portali społecznościowych,
- p) akceptowanie używania alkoholu, nikotyny i innych substancji lub zachowań, które mogą prowadzić do uzależnienia.

Oczekiwane zachowania pracowników

1. W sytuacji konieczności indywidualnej rozmowy z dzieckiem:
  - zadbaj o obecność innej osoby z Personelu lub,
  - pozostaw uchylone drzwi do pomieszczenia, w którym z nim rozmawiasz, lub
  - natychmiast po spotkaniu sporządź notatkę z prowadzonej rozmowy indywidualnej, zaznaczając czas jej trwania.²
2. Informuj dziecko o przyczynach swoich decyzji wobec niego.
3. Informuj dziecko rzetelnie, również w przypadku braku możliwości zachowania poufności wnoszonych przez nie informacji.
4. Docień podjęcie przez dziecko w rozmowie z tobą spraw dla niego trudnych.³
5. Dawaj wiarę dziecku w przypadku zgłaszania przez nie przemocy doznawanej ze strony dorosłych.
6. Nie zapewnij dziecka o zachowaniu dyskrecji w sytuacjach, w których z powodu obowiązującego prawa lub zasad wychowawczych nie dotrzymasz jej.
7. Zapewnij o prawie do swobody wypowiedzi bez naruszania praw innych osób, o prawie do zgłaszania swoich problemów tej osobie z Personelu, wobec której czują zaufanie.⁴
8. Szanuj emocje i uczucia, które wyraża, opiekuj je i dostarczaj dziecku możliwości do samoregulacji.
9. Doceniaj wkład pracy i zaangażowanie, a nie tylko uzyskany wynik.
10. Utrzymuj kontakt zawodowy z dzieckiem wyłącznie podczas trwania wypoczynku.
11. Nie uczestnicz i nie inicjuj wspólnych z dziećmi grup na profilach, czatach, komunikatorach internetowych i podobnie działających mediach i urządzeniach.

Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem

1. Jako osoba dorosła, zwracaj uwagę na stosowność i adekwatność swojego zachowania, w bliskim kontakcie fizycznym z dzieckiem.
2. Nie nadawaj charakteru intymnego, miej na uwadze, że zawsze może istnieć konieczność wytłumaczenia swojego zachowania oraz, że dziecko mogło doświadczyć lub doświadcza nadużycia ze strony innych dorosłych aktualnie lub w przeszłości.
3. Unikaj kontaktu fizycznego z dzieckiem, jego dotykania, głaskania, przytulania, itp. w formie gratyfikacji jego osiągnięć.
4. W przypadku konieczności uspokajania dziecka, lub podzielenia jego radości pytaj, czy wyraża zgodę na kontakt fizyczny, również, gdy wyraźnie informuje o tej potrzebie.⁵
5. Nie bij dziecka, nie popychaj, nie wykonuj w jego stronę dynamicznych gestów, np. zamachnięcia się sugerującego uderzenie.

---

² Wskazane jest zapisanie godziny rozpoczęcia i zakończenia rozmowy, jej cel, przebieg, treść, istotne wypowiedzi dziecka, najlepiej cytaty

³ Istotnym jest, że sprawy trudne dla dziecka mogą nie stanowić trudności obiektywnej w rozumieniu osoby dorosłej

⁴ Zdarza się, że dziecko w przypływie emocji obraża innych dorosłych; postaraj się nie wygaszać tego natychmiast, lecz ustal powód jego wypowiedzi, a w drugiej kolejności informuj/sprzeciw się takim wypowiedziom,

⁵ np. w sytuacji silnego wzruszenia: *czy mogę złapać cię za rękę?* Lub kiedy dziecko inicjuje – *chcesz, żebym złapał cię za rękę?* (z naciskiem w pytaniu na słowo „chcesz”)

6. Nie stawiaj dziecka do kąta, nie izoluj w sposób krzywdzący w innym pomieszczeniu bez opieki dorosłego, nie stosuj metod „karnej poduszki” itp.
7. Nie inicjuj i nie podejmuj zabaw, w których wykorzystywane jest: udawanie walki, bicie się, siłowanie, łaskotanie – zarówno w relacji Pracownik – dziecko, jak też dziecko – dziecko; dbaj, aby pomagać dzieciom w uczeniu ich stawiania granic dotyczących ciała.
8. Nie zapraszaj dzieci do swojego mieszkania, nie spotykaj się z nimi poza trwającym wypoczynkiem.⁶

Zasady kontaktu fizycznego z dzieckiem, o szczególnych potrzebach

Oprócz opisanych powyżej zasad pracownicy biorą pod uwagę:

1. W sytuacji konieczności wykonywania czynności opiekuńczych, pielęgnacyjnych, terapeutycznych lub zabezpieczających wobec dziecka, ustal je i spisz (kontrakt) z jego opiekunem starając się wziąć pod uwagę przewidywane okoliczności adekwatnie do potrzeb dziecka.
2. W przypadku interweniowania nieprzewidzianego w kontrakcie – odnotuj swoją czynność w notatce służbowej i przekaz do teczki prowadzonej w związku z wydarzeniem.
3. Unikaj nadmiarowego kontaktu fizycznego, a w czynnościach, które tego wymagają z uwagi na rozwój dziecka zapewnij, aby towarzyszył ci drugi Pracownik (np. ubieranie, rozbieranie, przewijanie, higiena osobista).
4. W przypadku wykonywania takich czynności samodzielnie, np. w trakcie terapii, odnotuj to wydarzenie w prowadzonej dokumentacji.

---

⁶ Z wyjątkiem sytuacji dydaktycznych, np. wyjścia do..., lub wycieczki; dbaj, aby to działanie dydaktyczne rozpoczynało się w Placówce

Zasady pobytu na terenie wypoczynku osób nie będących jej pracownikami lub usługodawcami

1. Opiekunowie oraz inne osoby wykonujące pracę na rzecz organizowanego wypoczynku, jej pracowników lub dzieci mogą przebywać na terenie wypoczynku całą dobę oraz w dni i godziny wyznaczone przez Zarządzającego.
2. Placówka nie jest miejscem realizowania władzy rodzicielskiej, co oznacza zakaz wejścia do budynku opiekunów w celu kontaktu z dzieckiem, z wyjątkiem sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka.
3. Jeden z zatrudnionych na czas realizacji wypoczynku pracowników pełniący przy wejściu dyżur jest odpowiedzialny za ewidencjonowanie osób wchodzących i wychodzących, o których mowa, w punktach powyżej (*wpisać nazwę księgi/ewidencji itp.*).
4. *Księga/ewidencja itp.* zawiera rubryki:
  - a) liczba porządkowa
  - b) data
  - c) imię i nazwisko według oświadczenia osoby wchodzącej
  - d) cel wizyty, miejsce i osoba, do której udaje się
    - e) godzina wejścia
    - f) godzina wyjścia
    - g) podpis
5. Wpisu do *księgi/ewidencji* dokonuje pod nadzorem Pracownika osoba wchodząca do budynku, w którym organizowany jest wypoczynek.
6. Jeżeli osoba wchodząca do budynku, w którym organizowany jest wypoczynek odmawia dokonania czynności ewidencji, dyżurujący Pracownik powiadamia o tym fakcie zarządzającego wypoczynkiem, który podejmuje decyzję o dalszych działaniach: rozmowa wyjaśniająca, i/lub wydanie polecenia opuszczenia budynku wypoczynku, i/lub powiadomienie telefonu alarmowego 112 o zakłócaniu porządku.
7. W przypadku wtargnięcia do budynku, w którym organizowany jest wypoczynek jakiegokolwiek osoby, również znanej pracownikowi dyżurującemu, natychmiast powiadamia o tym fakcie Zarządzającego wypoczynkiem.
8. Zarządzający podejmuje działania, jak w pkt. 6.
9. Nie objęte opisanymi zasadami są:
  - a) opiekunowie przyprawdzający i oczekujący na odebranie dzieci w miejscach wyznaczonych przez Zarządzającego,
  - b) kurierzy, doręczyciele pocztowi, gońcy, którzy doręczają przesyłki do miejsca, w którym organizowany jest wypoczynek⁷
10. Przetwarzanie danych osobowych odbywa się na zasadach określonych w Polityce Ochrony Danych Osobowych obowiązującej w Fundacji.

---

⁷ W innych przypadkach podlegają zasadom ewidencjonowania wejść i wyjść

OBSZAR 3.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJI PODEJRZENIA LUB STWIERDZENIA KRZYWDZENIA DZIECKA, ZAGROŻENIA JEGO DÓBR, W TYM ŻYCIA LUB ZDROWIA

Zasady ogólne

1. Pracownicy placówki, w której organizowany jest wypoczynek w związku z wykonywanymi obowiązkami zawodowymi posiadają wiedzę oraz uzupełniają ją w celu reagowania i przeciwdziałania ryzykom krzywdzenia oraz rozpoznawania symptomów krzywdzenia małoletnich.
2. Pracownicy znają zasady bezpiecznych relacji z małoletnimi, a w przypadku podejrzenia ich naruszenia zawiadamiają o tym fakcie Zarządzającego wypoczynkiem lub wyznaczoną przez niego osobę, z prawem zachowania anonimowości⁸.
3. W sytuacji zagrożenia dóbr dziecka w relacji małoletni – małoletni podejmują działania chroniące dzieci.
4. Pracownicy są zobowiązani do dbania o prawa dziecka, wykorzystują obserwacje własne i monitorują sytuację w celu ochrony dobrostanu dzieci.
5. W sytuacji powzięcia podejrzenia krzywdzenia w relacji opiekun – dziecko, lub zgłoszenia przez dziecko krzywdzenia ze strony opiekunów lub innych osób, pracownik podejmuje działania zgodne z obowiązującym prawem w zakresie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2005, poz. 1493 z późn. zm) i przekazuje:
  - a) formularz A – Niebieskie Karty do właściwego terytorialnie dla osoby doznającej przemocy domowej Zespołu Interdyscyplinarnego, powiadamiając jednocześnie o tym fakcie Zarządzającego wypoczynkiem - w przypadku pracownika uprawnionego do podjęcia tego działania w oparciu o ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
  - b) notatkę z opisem informacji przekazywanych przez dziecko Zarządzającemu wypoczynkiem, który dokonuje dyspozycji dalszej pracy wewnątrz Placówki - w przypadku pracownika merytorycznego Placówki nieuprawnionego do rozpoczynania procedury Niebieskie Karty,
  - c) ustną informację o przekazanych przez dziecko doświadczeniach krzywdzenia do opiekuna w sytuacji powzięcia informacji przez pozostały personel. Opiekun sporządza z rozmowy szczegółową notatkę, zawierającą przede wszystkim: datę, dane osoby udzielającej informacji, dane dziecka zgłaszającego, opis powziętych informacji, podpis osoby przyjmującej zgłoszenie. Podejmuje rozmowę z dzieckiem – o ile to możliwe, notuje jego wypowiedzi i podejmuje:
    - rozpoczyna procedurę Niebieskie karty, lub
    - sporządzoną notatkę przekazuje do właściwego terytorialnie dla osoby doznającej przemocy domowej Zespołu Interdyscyplinarnego.

---

⁸ Osoba, która zgłasza krzywdzenie lub podejrzenie krzywdzenia dziecka ma prawo do zachowania pełnej anonimowości, również na etapie dalszych działań

6. W przypadku konieczności prowadzenia rozmów z opiekunami dziecka, które zgłosiło krzywdzenie z ich strony, należy dochować wszelkich starań, aby nie ujawnić treści przekazywanych przez dziecko informacji. Rozmowa jest dokumentowana notatką służbową.
7. Za powiadomienie organów ścigania oraz sądu opiekuńczego odpowiedzialny jest Zarządzający wypoczynkiem, który przesyła dokumenty zgromadzone/przygotowane przez pracownika.
8. Dla dziecka krzywdzonego opracowywany jest Plan pomocy, który winien zawierać opis planowanych do podjęcia działań w kierunku ochrony i wspierania dziecka oraz pracowników odpowiedzialnych za ich realizację. Plan winien zawierać w szczególności:
  - a) ustalenie osób, które w sposób szczególny, jako Zespół Pomocy Dziecku wspierają dziecko: wychowawca/opiekun grupy oraz psycholog/pedagog.
9. Zarządzający informuje opiekuna dziecka o podejmowanych działaniach wyłącznie w sytuacji składania wniosku do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację opieki i wychowania małoletniego. Nie podejmuje się takich działań w sytuacji zawiadomienia organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa.
10. Procedurę Niebieskie Karty rozpoczyna się z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
11. Zachowaniami niedozwolonymi między dziećmi są m. in:
  - wyszydzanie, drwienie, poniżanie,
  - zaczepki słowne i fizyczne: poszturchiwanie, kopanie, gryzienie, grożenie.
  - szantażowanie, handel przedmiotami oraz towarami zakazanymi.⁹
  - używanie wizerunku i innych danych osobowych innego dziecka bez jego zgody.
  - kradzież, przywłaszczenie mienia, niszczenie cudzej własności, wyłudzenie i wymuszenia.

Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpiecznych relacji między dziećmi w przypadku agresji fizycznej

W przypadku agresji fizycznej między dziećmi, Pracownik podejmuje działania:

1. Stanowczo i zdecydowanie krzyknij w ich kierunku „stop!” i przekaz uczestnikom wyraźnie: „zabraniam!, „nie zgadzam się na takie zachowanie!”
2. Komunikaty: polecenia, nakazy itp. wypowiadaj głośno i wyraźnie, dobitnym tonem.
3. Używaj komunikatów krótkich, zawartych w jednym słowie lub wyrażeniu, np. stój! Odejdź na 5 kroków w tył! Zatrzymaj się! Odsuń się! Trzymaj ręce wzdłuż ciała! Usiądź! Puść go!, Nie wolno! itp.

---

⁹ Z uwagi na fakt, że stwierdzenie przez pracownika handlu towarami niedozwolonymi nie następuje na początku podejmowania przez dziecko czynów karalnych, w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia handlu narkotykami, alkoholem, papierosami, przyjmowania zakładów pieniężnych, należy podjąć działania radykalne, w tym zawiadomienie Policji oraz sądu opiekuńczego oraz powiadomić o tym fakcie opiekunów

4. W przypadku braku reakcji ze strony dziecka, które swoim zachowaniem zagraża innym, pracownik może w ramach obrony koniecznej¹⁰ podjąć fizyczne powstrzymanie napastnika, np. chwycić go za rękę, odebrać przedmiot zagrażający zdrowiu lub życiu innych, którego dziecko używa. Pracownik winien na bieżąco oceniać sytuację w taki sposób, aby jego działanie było współmierne do zagrożenia biorąc pod uwagę, że jako dorosły ma fizyczną przewagę nad dzieckiem. Działanie jest możliwe do wykonania wyłącznie w trakcie trwania zdarzenia.
5. Jeżeli któreś z dzieci doznało jakichkolwiek obrażeń fizycznych:
  - a) w przypadku konieczności – rozpocznij udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, wydaj polecenie najbliższej stojącej osobie wykonania połączenia na numer alarmowy 112¹¹. Pamiętaj, że do chwili przybycia zespołu ratownictwa medycznego lub Policji to ty dowodzisz akcją i masz prawo wydawania poleceń: „dzwoń na 112!”, „odsunąć się!”, „biegnij po telefon!”, itp.,
  - b) w przypadku zdarzeń niezagrażających życiu dziecka w sposób wyżej opisany, wezwij pielęgniarkę/lekarza z którymi organizator wycieczki ma podpisaną umowę i – w miarę możliwości - tylu pracowników, ile dzieci brało udział w bójce,
  - c) jeżeli któreś z dzieci używało narzędzia stwarzającego niebezpieczeństwo innym uczniom – w miarę możliwości zabezpiecz je, żądając od dziecka jego oddania.
6. Wspólnie z pozostałymi pracownikami rozdziel dzieci i zapewnijcie im bezpieczeństwo.
7. Spisz niezwłocznie i przekaz pedagogowi/psychologowi notatkę zawierającą opis faktów, uwzględniając zapamiętane cytaty wypowiedzi.
8. Wychowawcy grup, pedagog/psycholog prowadzą z dziećmi rozmowy przywracające zasady bezpiecznego zachowania, nakładając adekwatne obowiązki, np. naprawienia szkód. Zaleca się prowadzenie rozmów z dziećmi po upływie czasu pozwalającego im ochłonąć.
9. Jeżeli wydarzenie ma charakter drastyczny, pkt. d) należy poszerzyć o wezwanie Policji, o czym decyduje dyspozytor telefonu alarmowego.
10. Zarządzający wycieczką informuje Rodziców/Opiekunów o zaistniałej sytuacji.
11. W każdym przypadku – pedagog/psycholog w porozumieniu z Zarządzającym wycieczką rozważa zawiadomienie Sądu Rodzinnego o zachowaniu uczniów odpowiedzialnych za inicjowanie bójki, a podjętą decyzję negatywną dokumentuje pisemnie.

---

¹⁰ Obrona konieczna polega na odparciu bezpośredniego i bezprawnego zamachu na jakiegokolwiek dobro chronione prawem.

¹¹ Wzywając służby, po połączeniu z dyspozytorem telefonu alarmowego 112 w każdej sytuacji: przedstaw się, powiedz z jakiej placówki telefonujesz, czym się zajmujesz, co ujawniłeś, co stwierdziłeś, czego potrzebujesz, czekaj na zadawane przez dyspozytora pytania, udzielaj jasnych odpowiedzi. Czekaj do zakończenia połączenia przez dyspozytora. Nie irytuj się jego pytaniami. Postaraj się mówić spokojnie, czytelnie. Bierz głębokie oddechy.

Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpiecznych relacji między dziećmi w przypadku agresji słownej

1. Stanowczo i zdecydowanie krzyknij w ich kierunku „stop!” i przekaz uczestnikom wyraźnie: „zabraniam!, „nie zgadzam się na takie zachowanie!”
2. Komunikaty: polecenia, nakazy itp. wypowiadaj głośno i wyraźnie, dobitnym tonem,
3. Używaj komunikatów krótkich, zawartych w jednym słowie lub wyrażeniu, np. „nie wolno”, „Odejdź na 5 kroków w tył!”, „Odsuń się!” „Siadaj!” itp.
4. Wezwij tylu pracowników, ile dzieci brało udział w zdarzeniu.
5. Wspólnie z pozostałymi pracownikami rozdziel dzieci, aby ograniczyć im wzajemny kontakt ze sobą.
6. Spisz niezwłocznie i przekaz pedagogowi/psychologowi notatkę zawierająca opis faktów, uwzględniając zapamiętane cytaty wypowiedzi.
7. Wychowawcy grup, pedagog/psycholog prowadzą z dziećmi rozmowy przywracające zasady bezpiecznego zachowania, nakładając adekwatne obowiązki, np. naprawienia szkód. Zaleca się prowadzenie rozmów z dziećmi po upływie czasu pozwalającego im ochłonąć.
8. Jeżeli wydarzenia nie można przerwać, interweniujący pracownik wzywa Policję, telefonując na 112.
9. Zarządzający wypoczynkiem informuje Rodziców/Opiekunów o zaistniałej sytuacji.
10. W każdym przypadku – pedagog/psycholog w porozumieniu z Zarządzającym Placówką rozważa zawiadomienie Sądu Rodzinnego o zachowaniu uczniów odpowiedzialnych za inicjowanie zdarzenia, a podjętą decyzję negatywną dokumentuje pisemnie.

Zasady podejmowania działań w kierunku zachowania bezpieczeństwa w przypadku zachowania dziecka uniemożliwiającego prowadzenie zajęć

1. Stanowczo i zdecydowanie krzyknij w kierunku dziecka „stop!” i przekaz wyraźnie: „zabraniam!”, „nie zgadzam się na takie zachowanie!”
2. Komunikaty: polecenia, nakazy itp. wypowiadaj głośno i wyraźnie, dobitnym tonem.
3. Używaj komunikatów krótkich, zawartych w jednym słowie lub wyrażeniu, np. „nie wolno!”, „Siadaj!”, „Nie pozwalam!”, „Koniec!”
4. Uspokój sytuację w grupie i kontynuuj zajęcia, po których sporządź notatkę i powiadom wychowawcę grupy lub kierownika.
5. W przypadku braku reakcji na upomnienia pracownika, wezwij Zarządzającego wypoczynkiem lub jego zastępcę celem odizolowania ucznia od pozostałych dzieci biorących udział w zajęciach.
6. W sytuacji dwukrotnie powtarzających się zachowań uniemożliwiających prowadzenie lekcji, zwróć się do wychowawcy grupy o, lub będąc wychowawcą grupy:
  - a) zainicjuj spotkanie zespołu pracowników prowadzących zajęcia w danej grupie celem omówienia powtarzających się sytuacji i rozwiązania problemu,
  - b) w przypadku nieskuteczności tego działania i przejawiania przez dziecko cech demoralizacji, przygotuj pismo do Rodziców/Opiekunów i przekaz je Zarządzającemu Wypoczynkiem.

Zasady postępowania w sytuacji znalezienia podczas turnusu podejrzonej substancji

1. Zapewnij sobie wsparcie drugiego pracownika.
2. Usuń dzieci z miejsca ujawnienia substancji, której nie możesz zidentyfikować.
3. Jeżeli substancję ujawniono przy dziecku, zapewnij bezpieczeństwo jemu i pozostałym dzieciom poprzez zaopiekowanie go w oddzielnym pomieszczeniu.
4. Nakaz dzieciom odejście z miejsca zdarzenia.
5. W miarę możliwości zabezpiecz miejsce ujawnienia substancji, nie dotykaj jej.
6. Powiadom służby łącząc się z telefonem alarmowym 112, przekaz niezbędne informacje.
7. Powiadom Zarządzającego wypoczynkiem.
8. Stosuj się do poleceń przybyłych służb.
9. Sporządź szczegółowy opis wydarzeń i przekaz osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń, niezależnie, czy ujawniono osobę, która posiadała, wniosła substancję.

Zasady postępowania w sytuacji podejrzenia posiadania przez dziecko środka psychoaktywnego

1. Zapewnij sobie wsparcie drugiego pracownika.
2. Jeżeli substancję ujawniono przy dziecku, zapewnij bezpieczeństwo jemu i pozostałym dzieciom poprzez zaopiekowanie go w oddzielnym pomieszczeniu.
3. W miarę możliwości zabezpiecz substancję, nie dotykaj jej, nie pozwól dziecku, które ją posiadało manipulować przy niej, używać jej, ani pozostawać samemu w pomieszczeniu.
4. Powiadom służby łącząc się z telefonem alarmowym 112, przekaz niezbędne informacje.
5. Powiadom Zarządzającego wypoczynkiem, a w dalszej kolejności pielęgniarkę/lekarza z którymi podpisana jest umowa.
6. Powiadom opiekunów dziecka o zdarzeniu i bieżącej sytuacji.
7. Stosuj się do poleceń przybyłej służby/służb.
8. Sporządź szczegółowy opis wydarzeń i przekaz osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń.
9. W dalszych działaniach podejmij pracę profilaktyczną z opiekunami i dzieckiem.

Zasady postępowania w sytuacji stanu dziecka wskazującego na użycie środka psychoaktywnego

1. Jeżeli zachowanie dziecka zagraża jego zdrowiu lub życiu albo zdrowiu lub życiu innych, pilnie skontaktuj się z Centrum Powiadamiania Alarmowego 112 podając opis bieżącej sytuacji; dyspozytor ustali potrzebę skierowania Policji i/lub zespołu ratowniczego. Nie rozłączaj się, dopóki dyspozytor sam nie zakończy rozmowy – bądź cierpliwy i odpowiadaj spokojnie na każde pytanie, nawet, jeżeli wydaje ci się powtarzalne lub nieistotne.
2. w przypadku konieczności – rozpocznij udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, wydaj polecenie najbliższej stojącej osobie wykonania połączenia na numer alarmowy 112¹². Pamiętaj, że do chwili przybycia zespołu ratownictwa medycznego lub Policji to ty dowodzisz akcją i masz prawo wydawania poleceń: „dzwoń na 112!”, „odsunąć się!”, „biegnij po telefon!”, itp.,
3. Zapewnij sobie wsparcie drugiego pracownika.
4. Zabezpiecz miejsce zdarzenia:
  - a) poprzez odizolowanie dziecka, które wymaga interwencji
  - b) jeżeli nie jest to możliwe, poprzez wydanie poleceń dzieciom do odejścia z tego miejsca.
5. Jeżeli przy dziecku znajduje się substancja niewiadomego pochodzenia lub środki farmakologiczne, lub posiada ono narzędzia, którymi mogłoby zranić siebie lub innych – w miarę możliwości zabezpiecz je, lub poleć to osobie towarzyszącej. Nie dotykaj

---

¹² Wzywając służby, po połączeniu z dyspozytorem telefonu alarmowego 112 w każdej sytuacji: przedstaw się, powiedz z jakiej Placówki telefonujesz, czym się zajmujesz, co ujawniłeś, co stwierdziłeś, czego potrzebujesz, czekaj na zadawane przez dyspozytora pytania, udzielaj jasnych odpowiedzi. Czekaj do zakończenia połączenia przez dyspozytora. Nie irytuj się jego pytaniami. Postaraj się mówić spokojnie, czytelnie. Bierz głębokie oddechy.

- zabezpieczonych przedmiotów, nie pozwól dziecku, które je posiadało manipulować przy nich, używać ich ani pozostawać samemu w pomieszczeniu.
6. Powiadom Zarządzającego wypoczynkiem, a w dalszej kolejności pielęgniarkę/lekarza z którymi została podpisana umowa.
  7. Powiadom Rodziców/Opiekunów ucznia o zdarzeniu i bieżącej sytuacji.
  8. Stosuj się do poleceń przybyłej służby/służb.
  9. Sporządź szczegółowy opis wydarzeń i przekaz osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń.
  10. W dalszych działaniach podejmij pracę profilaktyczną z opiekunami i dzieckiem.

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet

1. Dostęp do urządzeń z dostępem do Internetu w salach dydaktycznych jest możliwy wyłącznie w trakcie zajęć pod nadzorem pracownika prowadzącego zajęcia, do którego obowiązków należy:
  - a) przypominania podczas każdego zajęcia o istotnych aspektach bezpieczeństwa w sieci,
  - b) czuwania nad sposobem korzystania z urządzeń i sieci.
2. Podczas pobytu każdy uczestnik turnusu korzysta ze swojego telefonu 90 minut dziennie (podczas ciszy poobiedniej).
3. W trakcie zajęć merytorycznych osobiste urządzenia elektroniczne dzieci pozostają wyłączone bądź w trybie „cichy” oraz są w depozycie u wychowawców.
4. Kontakt telefoniczny z Rodzicami/Opiekunami ma cały czas kierownik wypoczynku.

Zasady ochrony wizerunku dziecka

1. Wizerunek dziecka jest elementem danych osobowych i z mocy prawa podlega ochronie. Jest jego dobrem osobistym i winien być używany przez Placówkę wyłącznie za zgodą jego opiekunów oraz samego dziecka. W przypadku braku zgody dziecka, należy ją uwzględnić.
2. W celach wewnętrznego używania wizerunku dziecka, zgodę opiekunów przyjmuje się na karcie kwalifikacyjnej. Opiekunowie winni zostać poinformowani o jej obowiązywaniu do ukończenia turnusu, lub do czasu wycofania zgody choćby przez jednego z opiekunów lub do nabycia przez dziecko pełnoletności.
3. Opiekun w każdym czasie ma prawo wycofać zgodę, również ustnie, zawiadamiając o tym Zarządzającego wypoczynkiem lub wychowawcę dziecka.
4. W przypadku wniesienia sprzeciwu na wykorzystanie wizerunku przez rodzica, który zgody nie wydał, a nie jest pozbawiony praw rodzicielskich, Fundacja wycofuje wykorzystywanie wizerunku oraz podejmuje starania o usunięcie go z przestrzeni publicznej.
5. W przypadku potrzeby wykorzystania wizerunku dziecka w sytuacjach innych niż powszednie, np. w celach reklamowych Fundacji, jest to możliwe wyłącznie po wcześniejszym poinformowaniu opiekunów o tej potrzebie, w sposób umożliwiający udokumentowanie (np. w karcie kwalifikacyjnej).

6. Fundacja, ani jej pracownicy bez pisemnej zgody minimum jednego z opiekunów:
  - a) nie udostępniają wizerunku dziecka osobom trzecim,
  - b) nie zezwalają osobom trzecim na jego utrwalanie,
  - c) w przypadku zainteresowania mediów przeprowadzeniem rejestracji wizerunku dziecka, w tym głosu, wymagane jest uzyskanie oddzielnej zgody minimum jednego z opiekunów dziecka.
7. Pracownicy Fundacji nie utrwalają bez zgody opiekunów wizerunku dziecka, ani nie wykonują tego w celach prywatnych.
8. W przypadku upowszechniania wizerunku, Fundacja dba o nieujawnianie innych danych osobowych dziecka np. poprzez podpisywanie materiałów wyłącznie jego imieniem.
9. Niezależnie od wyrażonych zgód przez dziecko i opiekunów, Fundacja dba, aby nie upowszechniać materiałów, które:
  - a) ośmieszają dziecko, poniżają je, ukazują w niekorzystnym kontekście lub jako „zły przykład”,
  - b) przedstawiają dziecko w niekompletnym ubiorze, w tym w strojach kąpielowych, obcisłych gimnastycznych itp.,
  - c) prezentują indywidualnie; wskazane jest dbanie o przedstawianie grupy dzieci,
  - d) ukazują pracę dzieci, prowadzone zajęcia, a nie skupiają się jedynie na ich wizerunkach.
10. W przypadku wydania przez Zarządzającego wypoczynkiem lub zamówienia przez niego usługi z firmy zewnętrznej Fundacja:
  - a) zobowiązuje osobę wykonującą usługę do przestrzegania zasad ochrony małoletnich poprzez zapoznanie z tymi zasadami oraz przyjęcie oświadczenia w tej sprawie,
  - b) nakłada na nią obowiązek poruszania się po terenie organizacji wypoczynku z identyfikatorem zawierającym imię, nazwisko oraz wizerunek tej osoby,
  - c) dba, aby dzieci nie pozostawały z osobą w kontakcie indywidualnym, bez udziału pracownika zatrudnionego przez fundację – wychowawcę, instruktora, kierownika.
11. W przypadku imprezy, o charakterze masowego udziału kolonistów, Zarządzający wypoczynkiem dba, aby przed jej rozpoczęciem uczestnicy, w tym opiekunowie i inne osoby zostali poinformowani, że:
  - a) rejestrowanie wydarzenia i jego uczestników może odbywać się wyłącznie na potrzeby prywatne,
  - b) umieszczanie zdjęć i nagrań w przestrzeni publicznej, w tym w mediach społecznościowych bez zgody tych osób narusza dobra osobiste innych dzieci.¹³
12. W przypadku nie wyrażenia przez opiekunów zgody na utrwalenie wizerunku dziecka podczas imprezy o charakterze masowego udziału uczniów, Fundacja ustala z opiekunami i z dzieckiem, w jaki sposób zostanie ono chronione, z uwzględnieniem poszanowania jego godności i niepodejmowanie działań stygmatyzujących.

---

¹³ Poinformowanie może być przeprowadzone ustnie, przed rozpoczęciem imprezy w formie wyraźnego, jasnego komunikatu

Zasady postępowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka przez osoby pozostające z nim w relacji wynikającej z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

1. Podejmując działania w sytuacji stwierdzenia krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia dziecka pracownicy Fundacji uwzględniają obowiązek wszczęcia procedury Niebieskiej Karty lub powiadomienia pisemnego organów ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa, przy czym zwracają uwagę, że osobą doznającą przemocy domowej jest również małoletni, który jest świadkiem przemocy między dorosłymi.
2. Zarządzający wypoczynkiem w przypadku pozyskania informacji o zdarzeniu, co do którego zachodzi uzasadnione przypuszczenie lub zostało stwierdzone, że stanowi umyślny czyn zabroniony określony w Kodeksie karnym, popełniony przez rodzica albo opiekuna prawnego lub faktycznego, jest śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu małoletniego ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić o tym przewodniczącego Zespołu do spraw analizy zdarzeń, działającego przy Ministrze Sprawiedliwości.
3. Analizując sytuację dziecka pracownicy organizowanego wypoczynku biorą pod uwagę:
  - a) informacje podawane przez dziecko¹⁴,
  - b) obserwację jego rozwoju psychofizycznego, funkcjonowania w grupie, zachowania (oraz zmian w tych obszarach),
  - c) możliwe do zaobserwowania obrażenia,
  - d) rozwój dziecka i adekwatność symptomów (lub jej brak) względem wieku i rozwoju dziecka,
  - e) czy symptom jest wyizolowany, czy występują inne, w tym czy występują symptomy specyficzne dla określonej formy przemocy,
  - f) narrację o dziecku, o wydarzeniach w rodzinie i zachowania opiekunów w kontakcie z pracownikami zatrudnionymi do organizacji wypoczynku.

---

¹⁴ Szczególną uwagę należy zwrócić na nie przyjmowanie przez pracownika, w momencie zgłaszania przez dziecko doświadczeń, postawy negowania, zaprzeczania, niedowierzania, pomniejszania znaczenia tych doświadczeń, odwoływania się do wiary, porównywania do pogorszenia się jego sytuacji w wyniku ujawnienia, próby wywołania u dziecka docenienia, że posiada ono rodziców.

POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA poniżej 9 roku życia

Obserwacje pracownika Fundacji, sytuacje, których był świadkiem, informacje od osób będących w kontakcie z rodziną dziecka, informacje lub wnioski z informacji przekazanych przez dziecko

OBSZAR A	<p><i>Jeżeli zdarzyła się <u>co najmniej jedna</u> z poniżej opisanych, zaobserwowanych, opowiedzianych przez dziecko sytuacji w Obszarze A:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp. b) ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp., c) opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie. d) ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp. e) dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania:<ul style="list-style-type: none"> – widoczne ślady przemocy fizycznej, np. uszkodzenia ciała, siniaki, zdrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp., – widoczne ślady zaniedbania, np. brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku itp., występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy (np. opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia) i sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie, f) dziecko odtwarza doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub w zabawie), identyfikuje się z rolą osoby doznającej przemocy i/lub sprawcy, g) dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny). h) dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie. i) dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu). j) rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki w której organizowany jest wypoczynek lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp. <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. uruchom procedurę Niebieskie Karty – jeżeli posiadasz do tego uprawnienie, 2. w przypadku braku uprawnień - sporządź niezwłocznie szczegółową notatkę w celu przekazania do Zespołu Interdyscyplinarnego oraz do dokumentacji Fundacji, 3. niezależnie od powyższego - pilnie skontaktuj się z numerem alarmowym 112, podaj dokładnie ustalenia oraz opis obserwowanego stanu psychofizycznego dziecka; dyspozytor ustali potrzebę skierowania Policji i/lub zespołu ratowniczego, 4. pamiętaj, aby w kontakcie z dzieckiem zachować zasady konstruktywnego komunikowania się z nim.
-----------------	--

OBSZAR B	<p><i>Jeżeli zaznaczysz przynajmniej jeden punkt z Obszaru B:</i></p> <p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w miejscu organizacji wypoczynku, np. lękiem, izolacją, autoagresją, agresją, itp. b) Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: gryzie, szczypie się, uderza głową. dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej. <p><i>Podejmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. spotkaj się z rodzicami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka, 2. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj opiekuna o swoim działaniu, 3. jeżeli rodzice nie współpracują, a dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z działaniami w obszarze A.
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z opiekunem/ami i/lub na sytuację powrotu do domu. <p><i>Podejmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie, 2. porozmawiaj z Rodzicem/Opiekunem, który nie krzywdzi dziecka (z relacji samego dziecka) w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie, 3. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj opiekuna o swoim działaniu, 4. dalej postępuj zgodnie z trybem A, również wówczas, gdy obydwójce opiekunowie są krzywdzący.
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) dziecko często opuszcza zajęcia podczas wypoczynku lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach telefonicznych z opiekunami lub działaniach interwencyjnych Fundacji, b) opiekunowie nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku, dziecko jest rozdzielone z opiekunami na skutek ich emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostaje bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony innych opiekunów z rodziny. <p><i>Podejmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powiadom sąd opiekuńczy. Przedstaw opis sytuacji, przytocz fakty, opisz, w jaki sposób rozumiesz sytuację jako profesjonalista, biorąc pod uwagę wiedzę pedagogiczną, psychologiczną, rozwój psychofizyczny itp. oraz wpływ sytuacji dziecka na jego rozwój i bieżące funkcjonowanie, 2. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj opiekuna o swoim działaniu.

Sytuacja:

- a) Dziecko często opuszcza zajęcia podczas wycieczki lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach telefonicznych z opiekunami lub działaniach interwencyjnych Fundacji, opiekunowie nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku,
- b) dziecko jest rozdzielone z opiekunami na skutek ich emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostaje bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony innych opiekunów z rodziny.

Podjąć działania:

2. Powiadom sąd opiekuńczy. Przedstaw opis sytuacji, przytocz fakty, opisz, w jaki sposób rozumiesz sytuację jako profesjonalista, biorąc pod uwagę wiedzę pedagogiczną, psychologiczną, rozwój psychofizyczny itp. oraz wpływ sytuacji dziecka na jego rozwój i bieżące funkcjonowanie,
3. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj opiekuna o swoim działaniu.

Sytuacja:

- a) opiekunowie wchodzą w spór w sprawie odbioru dziecka w jego obecności, lub dotychczas złożone oświadczenie w sprawie odbioru dziecka dotyczyło tylko jednego z opiekunów.

Podjąć działania:

1. Poczekaj na przybycie drugiego z opiekunów,
2. ustal, w rozmowie z opiekunami czy obydwoje mają jednakowe prawa rodzicielskie¹⁵
3. jeżeli nie występuje przesłanka uniemożliwiająca kontakt jednego z opiekunów z dzieckiem – zaproponuj obydwójgu jednorazową, wspólną rozmowę z pedagogiem / psychologiem / wychowawcą dziecka w celu mediowania sposobu odebrania dziecka w tym dniu, dokładnie spisuj ustalenia w notatce i oczekuj podpisania ich przez opiekunów. W przypadku braku możliwości spotkania się stacjonarnie, spróbuj zorganizować spotkanie online.
4. jeżeli działanie kończy się niepowodzeniem tj. rodzice nie porozumiewają się w tym zakresie, spisuj dokładnie ustalenia w notatce i oczekuj podpisania ich przez opiekunów,
5. wezwij Policję i w stosuj się do poleceń funkcjonariusza,
6. powiadom Sąd opiekuńczy o zaistniałej sytuacji¹⁶
7. jeżeli jedno z opiekunów przedstawia dokument potwierdzający, że wobec drugiego z opiekunów Prokuratura, Sąd lub Policja wydali zakaz zbliżania się do dziecka i/lub do miejsca w którym przebywa – zapoznaj się z dokumentem i stosuj się do niego

¹⁵ ograniczenie praw rodzicielskich nie jest tożsame z ograniczeniem prawa do kontaktu z dzieckiem, nie mniej jednak należy pamiętać, że Fundacja nie jest miejscem realizowania kontaktów rodzicielskich, np. w formie odwiedzania dziecka, przekazywania mu prezentów itp. Zarządzający wycieczką nie powinien zgadzać się na takie zachowania opiekuna

¹⁶ W sytuacji braku zgody między rodzicami w istotnych sprawach dziecka, rodzic ma prawo złożenia do sądu rodzinnego wniosku o rozstrzygnięcie poprzez zastępcze wyrażenie zgody

	<p><i>Sytuacja:</i></p> <p>a) Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka¹⁷</p> <p><i>Podejmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Porozmawiaj z rodzicem, który nie krzywdzi dziecka, w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie, 2. jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <p>a) Przy odbiorze dziecka z kolonii rodzic zachowuje się w sposób wskazujący na użycie środków psychoaktywnych lub inny, odbiegający od powszechnego rozumienia norm społecznych</p> <p><i>Podejmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pilnie skontaktuj się z Centrum Powiadamiania Alarmowego 112 podając opis bieżącej sytuacji; dyspozytor ustali potrzebę skierowania Policji i/lub zespołu ratowniczego. Nie rozłączaj się, dopóki dyspozytor sam nie zakończy rozmowy – bądź cierpliwy i odpowiadaj spokojnie na każde pytanie, nawet, jeżeli wydaje ci się powtarzalne lub nieistotne, 2. uruchom procedurę Niebieskie Karty – jeżeli posiadasz do tego uprawnienie 3. w przypadku braku ww. uprawnień - sporządź sprawnie szczegółową notatkę w celu przekazania do Zespołu Interdyscyplinarnego, do innych służb oraz do dokumentacji własnej

OBSZAR C	<p><i>Jeżeli zaznaczysz co najmniej 3 punkty z Obszaru C:</i></p> <p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) opiekun był/jest karany za przemoc lub przemoc domową, b) wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy domowej wobec innej osoby, albo obecne podejrzenie przemocy domowej wobec dziecka, c) opiekun nadużywający środków psychoaktywnych, w tym leków bez opieki lekarskiej, d) poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem, e) rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa, f) dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje jedno lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność, g) niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka, h) matka i/lub ojciec (co najmniej jedno sprawujące opiekę nad dzieckiem) zostali rodzicami poniżej 18 r.ż. lub opiekun rozpoczął swoją funkcję wkrótce po osiągnięciu pełnoletności, i) ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy opiekunów. <p><i>Podejmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie, 2. porozmawiaj z opiekunami na temat sytuacji rodziny, sposobu sprawowania opieki, wychowywania dziecka, zbadaj stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie, 3. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj opiekuna o swoim działaniu, 4. monitoruj sytuację dziecka - po 1, 2 i 3 miesiącach przeanalizuj ponownie sytuację dziecka w kontekście niniejszej procedury, 5. poinformuj kierownika kolonii o swoich obserwacjach.
-----------------	--

¹⁷ Postawa opiekuna wobec dziecka jest możliwa do określenia poprzez to, co opiekun mówi o dziecku, jakie przejawia do niego uczucia, co robi wobec dziecka; postawy rodzica szkodzące dziecku to: unikająca, nadmiernie wymagająca, nadmiernie chroniąca, odtrącająca.

POSTĘPOWANIE W SYTUACJI PODEJRZENIA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA powyżej 9 roku życia

Obserwacje pracownika Fundacji, sytuacje, których był świadkiem, informacje od osób będących w kontakcie z rodziną dziecka, informacje lub wnioski z informacji przekazanych przez dziecko

OBSZAR A	<p><i>Jeżeli zdarzyła się <u>co najmniej jedna</u> z poniżej opisanych, zaobserwowanych, opowiedzianych przez dziecko sytuacji w Obszarze A:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a) Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp., b) ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziny lub z rówieśnikami, itp., c) opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie, d) ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp., e) dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania:<ul style="list-style-type: none"> – ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, odparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp., – ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. f) dziecko odtwarza doświadczaną przemoc w relacjach rówieśniczych lub w zabawie, identyfikuje się z rolą doznającej/ego przemocy i/lub sprawcy przemocy g) dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny), h) dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie. i) dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu), j) z obserwacji pracownika Fundacji wynika, że opiekun zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp. <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchom procedurę Niebieskie Karty – jeżeli posiadasz do tego uprawnienie 2. w przypadku braku ww. uprawnień - sporządź sprawnie szczegółową notatkę w celu przekazania do Zespołu Interdyscyplinarnego, do innych służb oraz do dokumentacji własnej 3. niezależnie od powyższego - pilnie skontaktuj się z Centrum Powiadamiania Alarmowego 112 podając dokładnie ustalenia oraz opis obserwowalnego stanu psychofizycznego dziecka; dyspozytor ustali potrzebę skierowania Policji i/lub zespołu ratowniczego. Nie rozłączaj się, dopóki dyspozytor sam nie zakończy rozmowy – bądź cierpliwy i odpowiadaj spokojnie na każde pytanie, nawet, jeżeli wydaje ci się powtarzalne lub nieistotne 4. pamiętaj, aby w kontakcie z dzieckiem zachować zasady konstruktywnego komunikowania się z nim.
-----------------	---

OBSZAR B	<p><i>Jeżeli zaznaczysz przynajmniej jeden punkt z Obszaru B:</i></p> <p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej podczas turnusu, np.: lękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp. b) dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szczypie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp. <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spotkaj się z Rodzicami/Opiekunami i zaproponuj im konsultację u specjalisty w celu diagnozy psychologicznej potrzeb dziecka (jeżeli jest taka możliwość na koniec turnusu), 2. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj Rodzica/Opiekuna o swoim działaniu, 3. jeśli Rodzice/Opiekunowie nie współpracują, a dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A.
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> c) dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z Rodzicem/Opiekunem i/lub na sytuację powrotu do domu <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom bezpieczeństwa w rodzinie, 2. porozmawiaj z Rodzicem/Opiekunem, który nie krzywdzi dziecka (z relacji samego dziecka) w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa w rodzinie – jeżeli jest taka możliwość, 3. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj Rodzica/Opiekuna o swoim działaniu, 4. dalej postępuj zgodnie z trybem A
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) dziecko często opuszcza zajęcia organizowane na turnusie, po rozmowach z Rodzicami/Opiekunami lub po działaniach interwencyjnych Fundacji, b) Rodzice/Opiekunowie nie współpracują z Fundacją przy udzielaniu wsparcia dziecku, c) dziecko rozdzielone z Rodzicami/Opiekunami (emigracji, rozwód, sytuacja losowa), pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony Rodziców/Opiekunów lub innych osób z rodziny. <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powiadom sąd opiekuńczy. Przedstaw opis sytuacji, przytocz fakty, opisz, w jaki sposób rozumiesz sytuację jako profesjonalista biorąc pod uwagę wiedzę pedagogiczną, psychologiczną, rozwój psychofizyczny itp., 2. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj opiekuna o swoim działaniu
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) Postawa i zachowanie Rodziców/Opiekunów zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka¹⁸

¹⁸ Postawa Rodzica/Opiekuna wobec dziecka jest możliwa do określenia poprzez to, co Rodzic/Opiekun mówi o dziecku, jakie przejawia do niego uczucia, co robi wobec dziecka; postawy Rodzica/Opiekuna szkodzące dziecku to: unikająca, nadmiernie wymagająca, nadmiernie chroniąca, odrzucająca.

	<p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Porozmawiaj z Rodzicem/Opiekunem, który nie krzywdzi dziecka, w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie, 2. jeśli dziecko nie jest bezpieczne postępuj zgodnie z trybem A
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) Na terenie miejsca organizacji wypoczynku, podczas odbioru dziecka, Rodzic/Opiekun zachowuje się w sposób wskazujący na użycie środków psychoaktywnych lub inny, odbiegający od powszechnego rozumienia norm społecznych. <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Pilnie skontaktuj się z Centrum Powiadamiania Alarmowego 112 podając opis bieżącej sytuacji: dyspozytor ustali potrzebę skierowania Policji i/lub zespołu ratowniczego. Nie rozłączaj się, dopóki dyspozytor sam nie zakończy rozmowy – bądź cierpliwy i odpowiadaj spokojnie na każde pytanie, nawet, jeżeli wydaje ci się powtarzalne lub nieistotne, 5. uruchom procedurę Niebieskie Karty – jeżeli posiadasz do tego uprawnienie 6. w przypadku braku ww. uprawnień - sporządź sprawnie szczegółową notatkę w celu przekazania do Zespołu Interdyscyplinarnego, do innych służb oraz do dokumentacji.
	<p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało wcześniej podejmowania działań interwencyjnych (w tym umieszczenia w pieczy zastępczej) <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obserwuj dziecko, 2. jeśli zauważysz niepokojące objawy porozmawiaj z jego Rodzicami/Opiekunami w celu zbadania stopnia bezpieczeństwa dziecka w rodzinie, 3. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj opiekuna o swoim działaniu.

OBSZAR C	<p><i>Jeżeli zaznaczysz co najmniej 3 punkty z Obszaru C:</i></p> <p><i>Sytuacja:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> d) Rodzic/Opiekun był/jest karany za przemoc lub przemoc domową, e) wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy domowej albo obecne podejrzenie przemocy domowej wobec dziecka, f) Rodzic/Opiekun nadużywający środków psychoaktywnych, w tym leków bez opieki lekarskiej, g) poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem, h) rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa, i) dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność, j) niskie kompetencje wychowawcze Rodziców/Opiekunów, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania Rodziców/Opiekunów rozwojem dziecka, k) matka i/lub ojciec (co najmniej jedno sprawujące opiekę nad dzieckiem) zostali rodzicami poniżej 18 r.ż. lub opiekun rozpoczął swoją funkcję wkrótce po osiągnięciu pełnoletności, l) ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy Rodziców/Opiekunów. <p><i>Podjmij działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Porozmawiaj z dzieckiem i ustal poziom jego bezpieczeństwa w rodzinie, 2. porozmawiaj z Rodzicami/Opiekunami na temat sytuacji rodziny, sposobu sprawowania opieki, wychowywania dziecka, zbadaj stopień bezpieczeństwa dziecka w rodzinie,
-----------------	---

	3. powiadom pomoc społeczną z wnioskiem o objęcie pracą socjalną lub innymi działaniami wspierającymi; poinformuj Rodzica/Opiekuna o swoim działaniu, 4. monitoruj sytuację dziecka - po 1, 2 i 3 miesiącach przeanalizuj sytuację dziecka w kontekście niniejszej procedury, 5. poinformuj kierownika kolonii o swoich obserwacjach.

Uwagi dodatkowe w zakresie rozpoznawania przemocy wobec dziecka:

1. Korzystaj z własnej obserwacji w zakresie zachowania Rodziców/Opiekunów w trakcie rozmów z nimi. Rodzice/Opiekunowie ukrywający przemoc wobec dziecka mogą:
  - prezentować specyficzny stan psychiczny, np. zaniepokojenie,
  - stawać w obronie drugiego rodzica,
  - bagatelizować obrażenia u dziecka,
  - odwracać wzrok,
  - kończyć rozmowę,
  - oskarżać cię o chęć zniszczenia rodziny,
  - być niespójni w wyjaśnianiu wydarzeń, przedstawiać niewiarygodne wyjaśnienia urazu, mieszać ich przebieg.
2. Uwagę w diagnozowaniu przemocy wobec dziecka ze strony osób bliskich należy również zwrócić na:
  - widoczne, nieuzasadnione chorobą/losowym urazem ślady na ciele dziecka – zasinienia, otarcia, złamania, zadrapania, poparzenia, ugryzienia,
  - umiejscowienie ran,
  - liczne/częste obrażenia,
  - nietypowy wzór sińców, szczególne znaki i rany,
  - nietypowe oparzenia dziecka,
  - podejrzenie wyglądające ślady niezwiązane z krzywdzeniem dzieci,
  - urazy głowy,
  - śmierć dziecka z niejasnej przyczyny,
  - „zespół dziecka potrząsanego” – urazy głowy, szyi, ośrodkowego układu nerwowego, mogące objawiać się wymiotami, drgawkami, niemożnością uspokojenia dziecka,
  - wskaźniki behawioralne (w zachowaniu),
  - nieadekwatność obrażeń do wieku dziecka, jego rozwoju motorycznego itp.
3. Medyczne objawy alarmowe:
  - mnogie urazy, w różnych fazach gojenia,
  - uraz niemożliwy u dziecka w danym wieku,
  - liniowa granica oparzeń („rękawiczkowe” i „skarpetkowe”),
  - ślady zastosowanego narzędzia,
  - dziecko opowiada o przemocy w domu,
  - zaobserwowana agresja (w tym słowna) rodzica wobec dziecka
4. Symptomy nadużycia seksualnego:

- wyraźne, nieuzasadnione chorobą otarcia, zaczerwienienia okolic intymnych,
- wiedza na temat seksualności nieadekwatna do wieku dziecka,
- treści seksualne prezentowane w zabawach i rysunkach dziecka,
- zachowania seksualne nieadekwatne do wieku (nadmierna erotyzacja zachowań, nadmierne zainteresowanie sferą seksualną, inicjowanie zabaw o charakterze seksualnym).

Powyższe objawy są specyficzne i mogą świadczyć o przemocy fizycznej lub wykorzystywaniu seksualnym. Rozpoznanie takich objawów powinno skutkować natychmiastową interwencją instytucji działających na rzecz ochrony dziecka jak w Trybie A.

Uwagi ogólne dotyczące postępowania w sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka:

1. W każdej sytuacji pozostawaj w kontakcie z innymi osobami pomagającymi i wspierającymi rodzinę: z pomocy społecznej, z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, z policjantem dzielnicowym, itp.
2. Pamiętaj, aby w rozmowach z Rodzicami/Opiekunami dziecka, u którego podejrzewasz możliwość doświadczania przemocy, nie ujawniać informacji podawanych przez dziecko, lecz skupić się na uzyskiwaniu informacji od Rodziców/Opiekunów.
3. Postaraj się przeanalizować potencjalne doświadczenia dziecka z każdego trybu, nawet jeżeli zgłoszenie dotyczy jednego wydarzenia.
4. Pamiętaj, aby nie sugerować się jednym, wyizolowanym czynnikiem z wyjątkiem symptomów oczywistych.

Postępowanie w sytuacji krzywdzenia dziecka przez inne osoby dorosłe lub nieznane z wieku

Biorąc pod uwagę ewentualność potrzeby chronienia dzieci przed krzywdzeniem przez inne osoby dorosłe lub nieznane z wieku zarówno w kontakcie osobistym, jak również w kontakcie cyfrowym przyjmuje się:

1. W sytuacji zaobserwowania przez kogokolwiek z personelu lub przez opiekuna dziecka jego krzywdzenia, należy niezwłocznie zgłosić ten fakt Zarządzającemu wypoczynkiem.
2. Zarządzający wypoczynkiem podejmując działania wyjaśniające sytuację, nie ujawnia źródła powziętej informacji.
3. W celu wyjaśnienia może:
  - prowadzić obserwacje własne,
  - wykorzystać środki dozwolone prawem oświatowym,
  - prowadzić rozmowy z osobą, co do której zachodzi podejrzenie, że dopuściła się zachowania krzywdzącego.

Jeżeli ujawnione zachowanie nosi znamiona przestępstwa, Zarządzający wypoczynkiem nie prowadzi wewnętrznego wyjaśniania, lecz powiadamia organy ścigania.

Jeżeli ujawnione zostało naruszenie praw dziecka przez osoby nieustalone zarówno w kontakcie osobistym, jak i zdalnym (np. w kontakcie internetowym, telefonicznym itp.), Zarządzający wypoczynkiem natychmiast powiadamia o tym organy ścigania.

OBSZAR 4.

ZASADY DOKUMENTOWANIA ZDARZEŃ, PRZEGLĄDU I AKTUALIZACJI STANDARDÓW

Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego:

1. Do spraw związanych z krzywdzeniem dziecka stwierdzonym w związku z jego pobytem na kolonii, prowadzone sąteczki problemowe, w których gromadzone są dokumenty wytworzone w danej sprawie.
2. Teczka zawiera dokumenty wytworzone i gromadzone w konkretnej sprawie związanej zarówno z samym wydarzeniem naruszenia praw, jak też dzieckiem, jego ochroną oraz Planem pomocy i jego realizacją.
3. Dokumenty podlegają ochronie danych osobowych i użytkowane zgodnie z tymi zasadami.
4. Szczególnie na uwadze należy mieć:
  - Zarządzający wypoczynkiem jako administrator danych osobowych wskazuje miejsce ich przechowywania,
  - każdorazowo wskazuje osoby upoważnione do wglądu do wytworzonych dokumentów,
  - osoby, o które winien zostać poszerzony krąg osób uprawnionych mogą mieć do nich dostęp po uprzednim wyrażeniu zgody przez administratora danych osobowych.
5. Dokumenty, o których mowa stanowią w szczególności:
  - rejestr zgłoszeń – ewidencja spraw zawartych w poszczególnych teczkach problemowych,
  - notatki służbowe i protokoły z poszczególnych zdarzeń, rozmów, porad, konsultacji itp.,
  - dokumenty wytworzone w ramach procedury Niebieskie Karty,
  - plany pomocy dziecku z zapisami ich realizacji.

Przegląd i aktualizacja standardów

1. Elementem monitoringu skuteczności przyjętych procedur jest Rejestr zgłoszeń rozumiany jako ewidencja spraw, które stanowią poszczególneteczki problemowe „Standardy ochrony małoletnich”. Rejestr prowadzi Zarządzający Fundacją.
2. Do zadań osoby wskazanej powyżej należy:
  - a) monitorowanie realizacji Standardów,
  - b) reagowanie na sygnały ich naruszenia, poprzez sporządzanie notatek służbowych z obserwacji,
  - c) prowadzenie Rejestru zgłoszeń,
  - d) składanie propozycji zmian w Polityce.
3. Zasady ochrony danych osobowych określa Klauzula informacyjna Fundacji, dostępna na stronie internetowej Fundacji oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej w przypadku wszczętych procedur Niebieskie Karty.

4. Przeglądu obowiązujących procedur i ich skuteczności dokonuje Zarządzający Fundacją wspólnie z osobą odpowiedzialną za monitoring nie rzadziej niż raz na dwa lata, przy czym pierwszy przegląd wykonywany jest po roku funkcjonowania Procedur.
5. Przegląd i monitorowanie polegają na:
  - a) analizie wykorzystywania procedur w trakcie wydarzeń, które w istotny sposób naruszyły dobra małoletnich, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji śmierci lub doznania przez małoletniego ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,
  - b) bieżącym sprawdzaniu realizowania procedur poprzez wypełnianie i gromadzenie dokumentacji w indywidualnych sprawach,
  - c) anonimowym, ankietowym badaniu: skuteczności polityki, nieujawnionych wydarzeń, proponowanych zmian.
6. Wnioski z przeprowadzonej oceny należy pisemnie udokumentować.
7. Zmiany wynikające z wniosków wprowadza Zarządzający Fundacją, dbając o zaznajomienie z nimi uprawnionych osób.